

राज्यातील प्रगतीत असलेल्या ठाणे अंतर्गत वर्तुळाकार मेट्रो प्रकल्प, पीसीएमसी ते निगडी मेट्रो, स्वारगेट ते कात्रज मेट्रो, वनाज ते चांदणी चौक व रामवाडी ते वाघोली, खडकवासला -खराडी आणि नळ स्टॉप - माणिकबाग (उप मार्गिका) व नागपूर मेट्रो रेल्वे टप्पा-२ या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्यसहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाने आकस्मिक दायित्व स्वीकारणे, सदर प्रकल्पांसाठी बाह्य सहाय्यित कर्जाच्या अनुषंगाने प्रकल्प करारनामा, कर्ज करारनामा आणि दुय्यम कर्ज करारनामा करणे यास राज्य शासनाची मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२४/प्र.क्र.१३४/नवि-७,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : ११ सप्टेंबर, २०२५.

वाचा :

१. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एमआरडी-३३२४/प्र.क्र.०८(भाग-२)/नवि-७ दि. ०८ मार्च, २०१९.(ठाणे मेट्रो)
२. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एमआरडी-३३२४/प्र.क्र.१५६/नवि-७ दि. ०७ ऑक्टोबर, २०२४. (ठाणे मेट्रो सुधारीत)
३. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३१९/प्र.क्र.०६/नवि-७ दि. ०२ मार्च, २०१९. (पीसीएमसी-निगडी मेट्रो)
४. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३१९/प्र.क्र.०६/नवि-७ दि. १६ मार्च, २०२४. (पीसीएमसी-निगडी मेट्रो सुधारीत)
५. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३२१/प्र.क्र.७०/नवि-७ दि. १२ मे, २०२२ (स्वारगेट-कात्रज मेट्रो)
६. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३२१/प्र.क्र.७० (भाग-२)/नवि-७ दि. ०७ ऑगस्ट, २०२४. (स्वारगेट-कात्रज मेट्रो सुधारीत)
७. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एनएमआर-३३१८/प्र.क्र.१४५/नवि-७ दि. १२ मे, २०२३. (नागपूर मेट्रो टप्पा-२)
८. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३२३/प्र.क्र.१२४/नवि-७ दि. १५ मार्च, २०२४ व दि. १८ ऑगस्ट, २०२५. (वनाज-चांदणी चौक व रामवाडी ते वाघोली मेट्रो)
९. नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एमआरडी-३३२४/प्र.क्र.१९३/नवि-७ दि. १४ ऑक्टोबर, २०२४. (खडकवासला-खराडी व नळस्टॉप-माणिकबाग)

प्रस्तावना :-

राज्यातील प्रगतीत असलेल्या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांना मान्यता देतेवेळी झालेल्या मा. मंत्रीमंडळ बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार सदर प्रकल्पांसाठी बाह्यसहाय्यित कर्ज संबंधित प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेमार्फत घेण्यात येणार आहे. तथापि, सदर कर्ज सहाय्यासाठी राज्य शासनमार्फत हमी देण्याची आवश्यकता भासल्यास, त्याचे कोणतेही दायित्व/जबाबदारी राज्य शासनावर येणार नाही, या अटीवर राज्य शासनाकडून मान्यता देण्यात आली आहे. मा.मंत्रीमंडळ बैठकीत सदर कर्जामुळे राज्य शासनावर कोणतेही अतिरीक्त दायित्व/जबाबदारी येणार नाही, याची खबरदारी संबंधित प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेने घेण्याबाबतच्या सूचना संबंधित प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेला देण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

केंद्र शासन व राज्य शासन यांच्या समहिश्यातील एस.पी.व्ही मार्फत प्रकल्प राबविण्यात येत असल्यास केंद्र शासनाद्वारे Pass Through Assistance स्वरूपात थेट संबंधित संस्थांना बाह्य सहाय्यित कर्ज वितरित केले जाते. संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांकडून सध्या प्रगतीपथावर असलेल्या मेट्रो प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणारे बाह्य सहाय्यित कर्ज हे थेट संस्थेने घ्यावयाचे झाल्यास त्यास राज्य शासनाची हमी देणे आणि केंद्र शासनाची प्रतिहमी आवश्यक राहते. तथापि, हमी/प्रतिहमी साठी आकारण्यात येणाऱ्या शुल्कामुळे प्रकल्पावर अधिकचा आर्थिक भार येतो. प्रस्तावित बाह्य कर्जासाठी कर्जदार हे संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्था असणार आहे आणि राज्य शासनाची हमी ही Subsidiary Loan Agreement द्वारे देण्यात येणार आहे. याबाबी विचारात घेता, संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांद्वारे चालू असलेल्या प्रकल्पांसाठी संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांद्वारे घेण्यात येणारे बाह्य सहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाचे आकस्मिक दायित्व/जबाबदारी (Contingent Responsibility) देणे आवश्यक राहणार आहे. याबाबी विचारात घेऊन, राज्यातील प्रगतीत असलेल्या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्यसहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाने आकस्मिक दायित्व स्वीकारणे, सदर प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्जाच्या अनुषंगाने प्रकल्प करारनामा, कर्ज करारनामा आणि दुय्यम वित्तीय करारनामा (Subsidiary Loan Agreement) करणे यास राज्य शासनाची मान्यता प्राप्त करून घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

०२. शासन निर्णय :-

ठाणे अंतर्गत वर्तुळाकार मेट्रो प्रकल्प, पिंपरी-चिंचवड ते निगडी मेट्रो रेल्वे कॉरीडॉर, स्वारगेट ते कात्रज मेट्रो रेल्वे कॉरीडॉर, वनाज ते चांदणी चौक व रामवाडी ते वाघोली मेट्रो कॉरीडॉर (विठ्ठलवाडी), पुणे मेट्रो मार्ग-४ (खडकवासला - स्वारगेट - हडपसर - खराडी) आणि नळ स्टॉप - वारजे-माणिकबाग (उप मार्गिका) व नागपूर मेट्रो रेल्वे टप्पा-२ या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्यसहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाने आकस्मिक दायित्व स्वीकारणे, सदर प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्जाच्या अनुषंगाने प्रकल्प करारनामा, कर्ज करारनामा आणि दुय्यम वित्तीय करारनामा (Subsidiary Loan Agreement) करण्याबाबत या शासन निर्णयाद्वारे पुढीलप्रमाणे शासन मान्यता देण्यात येत आहे :

- १) उपरोक्त नमूद प्रकल्पांकरिता राज्य शासनाने यापूर्वी मान्यता दिलेल्या कर्ज रकमेच्या मर्यादेतील द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्था/अन्य वित्तीय संस्थामार्फत सुलभ व्याज दराचे कर्ज Back to Back Basis किंवा Pass Through Assistance किंवा इतर उचित मार्गाने संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांद्वारे घेण्यास राज्य शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.
- २) उपरोक्त नमूद प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांच्या परतफेडीची प्राथमिक जबाबदारी ही संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांची राहिल, अशी अट घालण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३) उपरोक्त नमूद मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांच्या परतफेडीची दायित्व/आकस्मिक जबाबदारी राज्य शासनाद्वारे स्वीकारण्यास मान्यता देण्यात यावी. तसेच सदर कर्ज सहाय्यासाठी आवश्यकता भासल्यास राज्य शासनाकडून हमी देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- ४) उपरोक्त नमूद मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य कर्ज सहाय्याच्या अनुषंगाने संबंधित वित्तीय संस्था आणि केंद्र शासन यांच्यात **कर्ज करारनामा** करण्यास तसेच संबंधित वित्तीय संस्था, राज्य शासन (नगर विकास विभाग) आणि संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्था यांच्यात **प्रकल्प करारनामा** करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ५) उपरोक्त नमूद मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात बाह्य कर्ज सहाय्याच्या अटी व शर्ती, मुद्दल, व्याजाची परतफेड इ. मुद्यांबाबत अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, वित्त विभाग; अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (नवि-१) व संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्था यांच्यामध्ये **दुय्यम कर्ज करारनामा (subsidiary Loan Agreement)** करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ६) उपरोक्त नमूद मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्ज उचलण्यासाठी मुदतवाढ देण्याची आवश्यकता भासल्यास त्यास वित्त विभागाच्या स्तरावरून मान्यता देण्यास व केंद्र शासनास तशी विनंती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

०३. हा शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. २३९/२०२५/१४४४ दिनांक २५/०६/२०२५ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.४०५/व्यय-३ दिनांक ०९/०९/२०२५ अन्वये प्राप्त अभिप्राय तसेच दिनांक ०३/०९/२०२५ रोजी पार पडलेल्या मा. मंत्रीमंडळ बैठकीतील निर्णयास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

०४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०९१११८१९१४६६२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)
सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. मा. उप मुख्यमंत्री(वित्त) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खासगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
८. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. अपर मुख्य सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., पुणे.
११. उप सचिव (अर्थबळ), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. निवड नस्ती (नवि-७).